

نقش توزیع حق آلاینده‌گی در توسعه استان خوزستان

امید احمدی^۱، آرش جهانگیری بابدی (نویسنده مسئول)^۲

^۱ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد حسابداری، اهواز: omidahmadi54@outlook

^۲ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد حسابداری، اهواز: arash.jahan.b91@gmail.com

چکیده

آلودگی هوا در سطوح ملی و بین‌المللی، آثار زیان‌باری بر محیط زیست انسانی و طبیعی بر جای می‌گذارد. رشد تکنولوژی و شهرنشینی به تبعات خود افزایش حجم گسترده‌ای از انواع آلاینده‌ها در هوا را موجب شده و به دلیل مضر بودن آن برای سلامتی عموم و محیط زیست، حساسیت دولت مردان را در رابطه با اتخاذ تدابیر و تمهیداتی خاص، به منظور جلوگیری از آلوده نمودن هوا و تخریب محیط زیست برانگیخته است. در ایران نیز در سالیان اخیر به ویژه در کلان‌شهرها این آلودگی افزایش قابل توجهی داشته و به نوبه خود باعث ورود خسارات جبران‌ناپذیر بر سلامتی اشخاص و کیفیت اموال شده است. به نظر می‌رسد که قوانین و مقررات حقوقی آلودگی هوا در ایران تا حدودی برای رفع آلودگی هوا کفایت می‌کند. در واقع مشکل استمرار آلودگی هوا از قوانین و مقررات مربوطه نیست، بلکه از مجریان قانون است که به وظایف خود در این راستا به درستی عمل نمی‌کنند. از سویی، با توجه به این که امکان جبران خسارت ناشی از آلودگی هوا به دلیل ماهیت و ویژگی خاص آن به میزان کمتری قابل جبران است، در نتیجه بسیاری از خسارات حاصل از آلودگی هوا جبران نشده باقی می‌ماند. اما برای کارآمدی قوانین و مقررات حقوقی آلودگی هوا در سطح داخلی

هنوز راه حل هایی وجود دارد. از این رو، در این مقاله تلاش بر این است که آلودگی هوا در کلان شهر های ایران از منظر کارآمدی قوانین و مقررات حقوقی مورد بررسی قرار گرفته و از سوی دیگر، راه کارهای کنترلی و قابل اعمال در این زمینه ارایه گردد.

واژه های کلیدی: آلودگی هوا، حفاظت محیط زیست، حقوق محیط زیست، قوانین و مقررات داخلی، کلان شهر.

مقدمه

هوا عنصری حیاتی در زندگی موجودات است. برای پی بردن به ارزش آن کافی است گفته شود که اگر انسان می تواند چند هفته بدون غذا دوام آورد و یا چند روز را بدون آب بگذراند و زنده بماند، نبودن هوا را بیش از چند دقیقه نمی تواند تحمل کند. اثر زیان آور آلودگی هوا بر سلامت انسان بر هیچ کس پوشیده نیست. بی تردید یکی از مهم ترین مباحث در محیط زیست، آلودگی هوا می باشد که از عوامل اساسی در حیات موجودات زنده است. با توجه به این که مردم کلان شهرهای ایران به خصوص تهران، اصفهان و ... از آلودگی هوا رنج می برند، این مسأله از اهمیت زیادی برخوردار است. بر اساس آمار، شهر تهران در رتبه ۳۵۴ از لحاظ آلاینده ذرات معلق کوچکتر از ۲/۵ میکرون قرار دارد. در گزارش جدید سازمان بهداشت جهانی، کلان شهرهای ایران جزء آلوده ترین شهرهای جهان و شهر اهواز از نظر وجود ذرات معلق در هوا که کوچک تر از ۱۰ میکرومتر هستند آلوده ترین شهر جهان شناخته شده است. آلودگی هوا عمدتاً نشأت یافته از پدیده شهرنشینی است که با توسعه شهرها و تبدیل آن ها به کلان شهرها اثرات خود را بیشتر نشان می دهد و ما با اثرات شدیدتری از آلودگی هوا مواجه هستیم. بنابراین سازوکارها هم از لحاظ حقوقی باید متناسب با این پدیده باشد. لذا این مقاله، پس از بررسی آلودگی هوا در کلان شهرهای ایران، به تحلیل قوانین و مقررات حقوقی در این زمینه خواهد پرداخت.

آلودگی هوا در ایران از منظر محیط زیست

ایران در منطقه ای خشک از آسیا و جهان قرار گرفته است که دو سوم آن را بیابان ها تشکیل می دهند و فقط در قسمت شمالی آن و بخشی از قسمت غربی و جنوبی جنگل وجود دارد که آن هم به شدت در حال تخریب است. اما آن چه در کنار این همه تخریب باعث توجه بیشتر به مسایل زیست محیطی شده است ، موضوعات ناشی از آلودگی ها ، به ویژه آلودگی هوا است. گسترش بی رویه شهرها در کنار عدم کنترل ازدیاد جمعیت که در کشور ما بیشترین رشد را دارد و نیز متمرکز شدن بی رویه صنایع و به وجود آمدن بی قاعده کارخانه ها علت اصلی این آلودگی هاست. گاهی اوقات و در ساعتی از روز شدت آلودگی به سبب معلق بودن ذرات شیمیایی و گازهای سمی در هوا به قدری زیاد میشود که مسوولان به ناچار اقدام به اعلام وضعیت فوق العاده می کنند و مردم را از رفت و آمد در برخی مناطق شهری که خطر بیشتری دارد ، باز می دارند.

آلودگی هوا در خوزستان

بر اساس آمار رسمی، خوزستان پس از اصفهان و تهران، بیشترین آلودگی هوا را دارد. میزان آلودگی هوا در این شهر روزبه روز افزایش یافته و شدیدتر می شود. مهم ترین علت آلودگی هوای خوزستان ، گرد و غبار فعالیت شرکت های نفتی و پتروشیمی و حمل و نقل درون شهری است و دیگر عامل آلودگی ها گسترش افسارگسیخته بافت شهری و رسیدن آن به کارخانه هایی مانند ایران کربن و فولاد خوزستان می باشد. بارها از طرف سازمان های مختلف هم چون سازمان حفاظت محیط زیست استان خوزستان اعلام شده که اهواز ۸ برابر بیش از حد مجاز آلوده است، به همین دلیل بیشتر پروازها لغو و مدارس و کودکستان های این شهر تعطیل می شوند. برخی سازمان های دولتی دلیل این گرد و غبار را آلودگی ناشی از گرد و غبار صحرای عربستان و جنوب عراق و نیز نبود بارش باران و فقدان پوشش گیاهی در برخی مناطق خوزستان دانسته اند. دامنه این آلودگی در استان های ایلام، لرستان و برخی از شهرهای استان فارس و بوشهر نیز گسترش یافته است. بر اساس برنامه های سازمان محیط زیست، در صورت افزایش ۵۰۰ هکتاری پوشش گیاهی در شهر اهواز و انجام پروژه کمربند سبز، بین چهار تا شش درجه از گرمای هوا در اهواز کاسته خواهد شد و آلودگی هوا نیز تا حد چشم گیری پایین خواهد آمد. از پاییز ۱۳۸۵ کل استان خوزستان درگیر پدیده توفان خاک شده است که زیان های مالی و جانی فراوانی به بار آورده است و گمان نمی رود با این برنامه ها بتوان آن را ناپدید یا کم نمود. در سال ۲۰۱۱ بر پایه گزارش سازمان بهداشت جهانی شهر اهواز آلوده ترین شهر جهان شناخته شده است .

اهمیت و ضرورت موضوع

حق آلاینده‌گی در سال‌های متمادی به عنوان طلب استان خوزستان از شرکت‌های آلاینده به شمار می‌رفت و دولت گذشته موفق به دریافت آن نشد، بنابراین احصاء حق آلاینده‌گی به عنوان یک اولویت در دستور کار وزارت امور اقتصادی و دارایی (شخص وزیر محترم) و حاصل آن دریافت ۵ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان بود که میان دهیاری‌ها و شهرداری‌ها توزیع شد.

در توزیع حق آلاینده‌گی دو ضابطه دوری و نزدیکی به منابع آلاینده و جمعیت در محاسبه لحاظ شد تا همه شهرها و روستاها از دریافت حق آلاینده‌گی بهره‌مند شوند. در همین راستا سهم شهرداری‌های ۸۷ شهر استان از دریافت حق آلاینده‌گی ۷۰ درصد شد؛ همچنین ۳۰ درصد آن نیز برای جمعیت روستایی (۲ هزار و ۱۷ روستای دارای دهیاری، ۲ هزار و ۱۷ روستای فاقد دهیاری و سایر نقاط مشمول این عوارض) در نظر گرفته شده است.

آلودگی و محرومیت در اوج وفور صنایع نفتی و گازی تصویری پرتکرار و کهنه از خوزستان است به گونه‌ای که سهم خوزستان در سال‌های اخیر از تعدد این صنایع تنها تحمل آلاینده‌گی بوده است. برآورده نشدن مسئولیت‌های اجتماعی صنایع در قبال تحمیل آلاینده‌گی به محیط زیست و فعالیت صنایع آلاینده نفتی و گازی دغدغه‌ای بود که از دیرباز همواره مطرح می‌شد. پس از تصویب قانون آزمایشی مالیات بر ارزش افزوده در سال ۸۷ امیدها برای احقاق حق مردم خوزستان در برابر تحمیل آلودگی ناشی از فعالیت این صنایع زنده شد؛ براساس این قانون بنا شد تا براساس اعلام محیط زیست اگر شرکت‌هایی آلاینده باشند و به محیط زیست و سلامت انسانی آسیب وارد نمایند، مشمول عوارض آلاینده‌گی به نسبت یک درصد از میزان فروش خود شوند و سازمان امور مالیاتی مکلف است که یک درصد از مآخذ فروش شرکت‌های آلاینده را وصول و به حساب شهرداری‌های شهرهای متأثر از آلاینده واریز نماید. در سال‌های گذشته همواره وصول عوارض آلاینده‌گی از شرکت‌های استخراج و یا بهره‌برداری نفت و گاز و ... چالشی اساسی به شمار می‌رفت. پس از سال‌ها محرومیت مردم خوزستان از دریافت یک درصد فروش صنایع آلاینده به عنوان عوارض، سرانجام دولت سیزدهم این حق به مردم خوزستان بازگرداند. در چهارماه گذشته سهم شهرهای مختلف استان از حق آلاینده‌گی به حساب آن‌ها واریز شد به این ترتیب:

لیست پرداخت نیمسال اول عوارض آلاینده‌گی شهرهای استان خوزستان

ردیف	شهر	مبلغ-میلیون ریال	ردیف	شهر	مبلغ-میلیون ریال	ردیف	شهر	مبلغ-میلیون ریال
1	آبادان	1,816,312	31	بهبهان	865,504	61	دارخوین	64,023
2	اروندکنار	87,677	32	تشان	30,224	62	شادگان	472,309
3	چوئبده	62,035	33	سردشت	48,797	63	حر	85,938

722,423	شوش	64	38,414	منصوریه	34	1,386,970	آغاچاری	4
27,844	فتح المبین	65	540,808	حمیدیه	35	177,562	جولکی	5
37,786	سرداران	66	1,303,271	خرمشهر	36	1,903,146	امیدیه	6
84,781	شرافت	67	80,266	مینوشهر	37	76,564	جایزان	7
734,552	شوشتر	68	20,150	جندی شاپور	38	286,953	میانکوه	8
16,357	عرب حسن	69	7,656	چغامیش	39	38,433	آزادی	9
20,841	گوریه	70	23,167	حمزه	40	1,047,486	اندیمشک	10
89,500	ترکالکی	71	1,006,803	دزفول	41	18,494	بیدروبه	11
84,338	جنت مکان	72	9,739	سالند	42	42,218	چم گلک	12
28,070	سماله	73	20,563	سیاه منصور	43	14,120	حسینیه	13
115,013	صالح شهر	74	41,300	شمس آباد	44	18,853	آبژدان	14
381,067	گتوند	75	43,334	شهرامام	45	11,615	زاووت	15
258,290	لالی	76	14,472	شهرک منتظری	46	27,113	قلعه خواجه	16
21,649	عنبر	77	2,218	شهیون	47	66,530	الهائی	17
30,109	گلگیر	78	37,578	صفی آباد	48	11,570,151	اهواز	18
2,779,332	مسجد سلیمان	79	38,453	میانرود	49	68,623	ایذه	19
1,171,050	هفتگل	80	64,639	ابوحمیظه	50	3,154	دهدز	20
29,119	زهره	81	99,508	بستان	51	295,640	باغ ملک	21
708,808	هندیجان	82	534,990	سوسنگرد	52	85,815	صیدون	22
77,659	رفیع	83	53,314	کوت سیدنعم	53	120,010	قلعه تل	23
398,437	هویزه	84	1,447,246	رامشیر	54	39,406	میداود	24
1,140,188	کوت عبدالله	85	121,177	مشراکه	55	485,966	شیبان	25
103,245	الوان	86	9,329	باوج	56	231,626	ملاطانی	26
132,937	شاوور	87	1,423,836	رامهرمز	57	204,572	ویس	27
			43,165	رودزرد ماشین	58	771,170	بندر امام خمینی	28
			16,889	سلطان آباد	59	1,602,271	بندر ماهشهر	29
			42,918	خانفره	60	329,768	چمران	30

۴۰ درصد از مبالغ پرداختی صرف پرداخت حقوق، مزایا و بیمه کارگران شهرداری و مطالبات دهیاریها شد؛ برخی از این کارگران بین ۶ تا ۱۲ ماه حقوق معوقه طلب داشتند و اکنون این معوقات به طور کامل پرداخت شده است. ۶۰ درصد اعتبار واریز شده به حساب شهرداریها جهت توسعه زیرساختهای شهری و روستایی، طرحهای رفع آلاینده‌گی، میلمان شهرها و روستاها، طرحهای هادی روستا، آسفالت معابر، خرید ماشین‌آلات مورد نیاز، احداث پلها و معابر درون شهر و روستاها اختصاص یافته است. رقمی که دولت در ماههای اخیر به حساب شهرداریها و دهیاریهای استان خوزستان واریز کرده، می‌تواند تحول اساسی در توسعه استان خوزستان ایجاد کرده و کلید حل مشکلات بر زمین مانده مردم باشد در این راستا می‌توان به افتتاح مسیر رفت و برگشت شمال به جنوب پل میدان دانشگاه شهید چمران و نهضت آباد اشاره کرد که مشکل ترافیک این منطقه را پس از سالها برطرف کرد.

دولت سیزدهم با بازگرداندن ۵ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان عوارض آلاینده‌گی به خوزستان آغازگر تحول استان شد. بررسی‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نشانگر این است که میزان عوارض آلاینده‌گی پرداخت شده به استان برابر کل بودجه خوزستان در سال جاری است؛ همین اقدام دولت سیزدهم در اجرای قانون بر زمین مانده مذکور، می‌تواند اثرگذاری بالایی در توسعه زیرساختها و رفع مشکلات مردم استان خوزستان داشته باشد بر همین اساس استمرار دولت سیزدهم در واریز عوارض آلاینده‌گی به حساب شهرداریهای خوزستان و همچنین مدیریت عالمانه این منابع، تحول چشمگیری در مسیر توسعه استان در آینده‌ای نزدیک ایجاد خواهد کرد.

از جمله راهکارهای کنترلی جهت کاهش آلودگی هوای کلان شهرها

- هزینه کردن حق آلاینده‌گی‌های دریافتی در امور مربوط به محیط زیست هر منطقه
- تولید و توزیع سوخت استاندارد مطابق استانداردهای روز
- تولید خودرو براساس استانداردهای روز
- توسعه فضای سبز، مدیریت ترافیک و خروج خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل شهری به ویژه مینی‌بوس‌های فرسوده.
- نصب سیستم پایش لحظه‌ای آلودگی در واحدهای صنعتی.
- کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و حرکت به سمت سوخت‌های غیرفسیلی.
- استفاده از تجربیات دیگر کشورها در مدیریت معضلات زیست محیطی (۱۰).

قوانین و مقررات ناظر بر آلودگی هوا در ایران

بند الف - قوانین

- قانون اساسی

قانون اساسی مهم ترین قانونی است که در بالاترین سطح مقررات ملی قرار دارد. این قانون از محیط زیست به عنوان یک ثروت عمومی که به اندازه سلامتی و بهداشت یا تعلیم و تربیت اهمیت دارد، یاد میکند. در این خصوص اصل پنجاه قانون اساسی که یکی از کامل ترین و گویاترین اصول حفاظت محیط زیست در کل ابعاد کشور محسوب می گردد، محیط زیست سالم را به عنوان حق شهروندی مورد تصریح قرار داده است. مطابق اصل پنجاه قانون اساسی "در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل های بعد باید در آن حیات رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می گردد، ازین رو فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است." این قانون پیام آور این مهم است که مسایل محیط زیستی کاملاً فرابخشی هستند و تمامی آحاد جامعه به خصوص سازمان ها و دستگاه ها هر یک به فراخور توان و کارایی تشکیلات خود باید در حفظ و نگه داری از محیط زیست کوشا باشند .

• سیاست های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

دولت به موجب ماده ۶۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مکلف گردیده است که در طول برنامه چهارم، میزان آلودگی هوای شهرهای تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج و اصفهان را در حد استاندارد مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست کاهش دهد. مطابق بند ب ماده ۶۸ این قانون به دولت اجازه داده می شود با رعایت اصول ۷۲ و ۸۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تقلیل آلاینده های وارد به محیط زیست و تخریب آن صندوق ملی محیط زیست وابسته به سازمان حفاظت محیط زیست را تأسیس کند. بند نوزدهم از سیاست های کلی برنامه چهارم توسعه "حفاظت از محیط زیست و احیای منابع طبیعی" را به عنوان یکی از اصول مورد نیاز برای آمایش سرزمین اعلام می نماید.

• قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵

ماده ۱۳۴ قانون برنامه پنج ساله پنجم به منظور حفاظت از محیط زیست، راهکارهایی را ارایه نموده است. در بخش محیط زیست هم چنین مواد قانونی دیگری با موضوعاتی مثل کاهش آلودگی هوا، شناسایی کانون های انتشار ریزگردها و مهار آن، کنترل و کاهش میزان انتشار گازهای گلخانه ای آمده است. با این حال هنوز حجم کم اختصاص یافته به محیط زیست در برنامه پنجم توسعه کافی نیست و حتی همین حجم اختصاص یافته نیز شاخصی از تحقق ملاحظات محیط زیستی در برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و در برگزیده برنامه های بلند مدت و جامع برای دستیابی به توسعه پایدار و درخور نمی باشد .

• قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶

ماده ۶ - به منظور تحقق صرفه جویی در هزینه های عمومی، اصلاح نظام درآمدی دولت و همچنین قطع وابستگی بودجه به نفت تا پایان اجرای قانون برنامه ششم

الف - برقراری هرگونه تخفیف، ترجیح یا معافیت مالیاتی جدید طی سالهای اجرای قانون برنامه ممنوع است

ب - عوارض موضوع ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۷/۲/۱۳۸۷ و بندهای آن و نیز عوارض آلاینده‌گی موضوع تبصره (۱) الف، (ب) و (ج) ماده مذکور و عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی و عوارض شماره‌گذاری خودروها به شرح زیر در مورد بندهای مذکور توسط سازمان امور مالیاتی کشور توزیع می‌گردد

۱- عوارض وصولی بند الف) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، با رعایت ترتیبات قانونی و پس از کسر وجوه مقرر در قانون مذکور و واریز به حساب تمرکز وجوه آن استان نزد خزانه‌داری کل کشور از طریق حساب رابطی که بنا به درخواست سازمان امور مالیاتی کشور توسط خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌گردد، به نسبت هفتاد درصد (۷۰٪) شهرها و سی درصد (۳۰٪) روستاها و مناطق عشایری و براساس شاخص جمعیت به حساب شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واریز می‌گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری به حساب فرمانداری‌های شهرستان مربوط واریز می‌گردد تا با مشارکت بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در همان روستاها و مناطق عشایری هزینه شود

تبصره - عوارض وصولی موضوع این جزء نیاز به طی مراحل تخصیص نداشته و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد با تخصیص صد درصد (۱۰۰٪) به حساب شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واریز می‌گردد

۲- عوارض موضوع بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی موضوع قانون مذکور و عوارض شماره‌گذاری خودروهای موضوع بند (ج) ماده (۴۳) قانون مذکور به حساب تمرکز وجوه به نام سازمان امور مالیاتی سهم کلانشهرها، (کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به نسبت دوازده درصد (۱۲٪) روستاها و مناطق عشایری براساس شاخصهایی که به موجب دستورالعملی که (پنجاه و سه درصد (۵۳٪) سایر شهرها و سی و پنج درصد (۳۵٪) توسط سازمان و وزارت کشور ابلاغ می‌شود، محاسبه و بین تمام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و مناطق عشایری توزیع می‌گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری، به حساب فرمانداری شهرستان مربوطه واریز خواهد شد تا حسب مقررات و مصوبات کمیته‌های برنامه‌ریزی شهرستان صرف امور عمران و آبادانی همان روستاها و مناطق عشایری شود. همچنین سی درصد (۳۰٪) عوارض ارزش افزوده موضوع این جزء دریافتی از واحدهای تولیدی مستقر در شهرکها و نواحی صنعتی شهرستان‌ها برای تأمین زیرساخت‌ها و پروژه‌های (نیمه تمام شهرکها و نواحی صنعتی استان، در اختیار شرکت شهرکهای صنعتی استان) ارائه خدمات در آنها و تکمیل طرحهای قرار می‌گیرد. این سهم از مبلغ مربوط به شهرهای استان به نسبت کسر می‌گردد

تبصره - پنج درصد (۵٪) از مبلغ موضوع سهم سی درصد (۳۰٪) شهرکهای استان جهت ارائه خدمات مربوطه در همان شهرکها در اختیار شرکت‌های خدماتی موضوع قانون نحوه واگذاری، مالکیت و اداره امور شهرکهای صنعتی مصوب ۳۱/۲/۱۳۸۷ قرار می‌گیرد. شرکت شهرکهای صنعتی و نواحی صنعتی غیردولتی نیز مشمول این حکم هستند

در طول برنامه ششم جزء (۲) بند (ب) این ماده در بخش مغایرت بر تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده حاکم است.

۳- عوارض آلاینده‌گی واحدهای تولیدی موضوع تبصره (۱) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده در هر شهرستان به نسبت جمعیت بین

شهرداریها، دهیاریها و فرمانداریها (برای روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری) همان شهرستان توزیع می‌گردد. در صورتی که آلودگی واحدهای بزرگ تولیدی (پنجاه نفر و بیشتر) به بیش از یک شهرستان در یک استان سرایت کند، عوارض آلودگی براساس سیاستهای اعلامی سازمان به نسبت تأثیرگذاری، در کمیته‌ای مرکب از رئیس سازمان استان و فرمانداران شهرستانهای ذی‌ربط، مدیرکل محیط زیست و مدیرکل امور مالیاتی استان بین شهرستانهای متأثر توزیع می‌شود.

تبصره - در صورتی که شهرستانهای متأثر از آلودگی در دو یا چند استان واقع شده باشند، اعضای کمیته توزیع کننده عوارض آلودگی واحدهای بزرگ (پنجاه نفر و بیشتر) متشکل از نماینده سازمان، رؤسای سازمان استانهای ذی‌ربط، نماینده سازمان حفاظت محیط زیست و نماینده ادارات کل امور مالیاتی استانهای مربوطه براساس سیاستهای اعلامی سازمان اقدام به توزیع عوارض آلودگی خواهند کرد.

• قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷

ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده توزیع مالیات و عوارض موضوع این قانون به شرح زیر انجام می‌شود.

۱- نهم از مالیات ها و عوارض وصولی ماده ۷ و بندهای الف و ب ماده ۲۶ این قانون به عنوان مالیات سلامت به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اختصاص میابد.

۲- باقی مانده به نسبت مساوی سهم درآمد های عمومی کشور و سهم شهرداری ها و دهیاری ها می باشد. سهم درآمد عمومی به عنوان مالیات به حساب درآمد عمومی به حساب خزانه داری کل کشور واریز می شود. سهم شهرداری ها و دهیاری ها به عنوان عوارض حسب مورد به حساب تمرکز وجوه اداره کل امور مالیاتی استان و حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز می شود.

تبصره* عوارض و جریمه های سهم شهرداری ها دهیاری ها و روستاهای فاقد دهیاری موضوع این قانون به حسابهای رابطی که بنا به درخواست سازمان و وزارت کشور توسط خزانه داری کل کشور حسب مورد به نام حساب تمرکز وجوه اداره کل مالیاتی استان و وزارت کشور افتتاح می گردد واریز می شود. عوارض سهم شهرداریها دهیاری ها و روستاهای فاقد دهیاری و جریمه های متعلق به آن درآمد دولت نبوده و سازمان موظف است صددرصد (۱۰۰۰) آن را مطابق با مقررات ماده (۳۹) این قانون به صورت ماهانه به حسابهای ذی ربط مذکور واریز نماید.

ماده (۳۹) سهم شهرداریها دهیاریها روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری براساس ترتیبات ذیل به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور و حساب تمرکز وجوه اداره کل امور مالیاتی استان ذی ربط نزد خزانه داری کل کشور برای توزیع بین شهرداریها و دهیاریها واریز میشود.

الف) نود درصد (۹۰) از عوارض و جریمه های مربوط به از ماده (۷) و بندهای «ب» و «پ» ماده (۲۶) این قانون پس واریز به حساب تمرکز وجوه اداره کل امور مالیاتی استان بر اساس شاخص جمعیت میان شهرداریها دهیاری ها اداره امور عشایر هر شهرستان (سهم مناطق عشایری) فرمانداریهای همان استان (سهم روستاهای فاقد دهیاری) توزیع و ده درصد مابقی به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز تا به موجب آئین نامه ای که بر اساس شاخص های توسعه نیافتگی سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت کشور تهیه می

شود و به تصویب هیأت وزیران میرسد بین شهرداری ها، دهیاری ها، اداره امور عشایر شهرستان (سهام مناطق عشایری) و روستاهای فاقد دهیاری (به حساب فرمانداریها) توزیع گردد..

ب) عوارض و جریمه های مربوط به بندهای «الف» و «ت» ماده (۲۶) و ماده (۲۸) این قانون به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز میشود تا براساس شاخص جمعیت میان شهرداریها، دهیاریها روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری توزیع گردد.

تبصره ۱) سهم روستاهای فاقد دهیاری به حساب فرمانداری شهرستان مربوط واریز میشود تا با مشارکت سایر دستگاه های اجرایی مربوطه برای امور عمرانی و آبادانی همان روستاها هزینه شود. دستورالعمل اجرایی این تبصره ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تصویب می شود.

تبصره ۲) سهم مناطق عشایری از عوارض و جریمه های مربوط به مواد (۷) و (۲۶) تبصره ۲) سهم مناطق عشایری از عوارض و جریمه های مربوط این قانون به اداره کل امور عشایر هر استان واریز میشود تا براساس شاخص جمعیت میان مناطق عشایری توزیع گردد.

تبصره ۳) در راستای اجرای احکام این ماده شهرهای جدید تازه تأسیس فاقد شهرداری از نظر موضوع این ماده حسب مورد واجد شهرداری تلقی تلقی میشوند.

تبصره ۴) محل اخذ مالیات ارزش افزوده واحدهای تولیدی محل استقرار آنها میباشد.

تبصره ۵) سهم شهرداری ها و دهیاری ها از محل منابع حاصل از بند های پ و ت ماده (۲۶) این قانون باید مطابق با سیاستهای ابلاغی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی هزینه گردد. تصمیم گیری در خصوص نحوه هزینه کرد منابع مزبور در کلان شهرها بر عهده کمیتهای متشکل از فرماندار شهردار و نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

تبصره ۶) هرگونه برداشت از حساب تمرکز وجوه به جز پرداخت به شهرداریها و دهیاریها و اشخاص مذکور در این ماده ممنوع است.

تبصره ۷) سهم عوارض ارزش افزوده دریافتی از شرکتهای فناور مستقر در پارک های علم و فناوری پس از واریز به خزانه داری کل کشور به صورت صد درصد (۱۰۰) به همان پارک بابت ایجاد توسعه و نگهداری زیرساختها و فضاها، عمومی، آموزشی، پژوهشی و فناوری و ارائه خدمات شهری اختصاص می یابد آئین نامه اجرایی این تبصره ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره ۸) کارگروهی مرکب از وزارت کشور سازمان و یک ناظر از مجلس شورای اسلامی برای نظارت بر حسن اجرای این ماده تشکیل و گزارش عملکرد این ماده همه ساله توسط سازمان و وزارت کشور به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه میگردد .

تبصره ۹) سازمان مکلف است در مقاطع سه ماهه میزان وصول مالیات بر ارزش افزوده و سهم هر یک از شهرداری ها، دهیاریها فرمانداری ها و مناطق عشایری را از طرق مناسب به اطلاع عموم مردم برساند.

• **قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴**

قانون شهرداری ضمن بیان مقررات مربوط به شهر و شهرسازی در ابعاد مختلف، به علت اهمیت آلودگی هوا و تاثیرات مخرب آن بر فضای شهری، در کنار قواعد مربوط به حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها بخشی از دفتر هفتم این قانون را به آلودگی هوا اختصاص داده است.

• **قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۱۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴**

قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در راستای جلوگیری از انواع آلودگیها از جمله آلودگی هوا، مبادرت به هر عملی را که سبب آلودگی محیط زیست شود، ممنوع اعلام نموده است که طبیعتاً قانون گذار با انتخاب این واژگان ترک فعل را از حیثه ممنوعیت های مسبب آلودگی خارج نموده و حیثه صلاحیت ماده ۹ این قانون را در اعمال محدودیت، صرفاً منحصر به افعال مسبب آلودگی دانسته است. این قانون هم چنین بر انجام تحقیقات و بررسی های علمی و اقتصادی در زمینه حفاظت و بهبود و به سازی محیط زیست و جلوگیری از آلودگی و برهم خوردن تعادل محیط زیست از جمله تغییراتی که در وضعیت خاک، آب و هوا حادث می شود، تاکید دارد.

قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از جهت اهمیت آلودگی هوا بر محیط، آلودگی های زیست محیطی ایجاد شده توسط کارخانجات و کارگاه ها را مورد توجه قرار داده و به بیان روند قانونی برخورد با این نوع از آلودگی ها، مطابق مواد ۱۱ و ۱۲ می پردازد. ماده ۱۱ این قانون، روند سخت گیرانه تری را نسبت به ماده ۱۵ قانون جلوگیری از آلودگی هوا داشته است، چرا که به موجب این قانون در صورت اخطار به مسوولان یا صاحبان کارخانجات و کارگاه ها جهت رفع آلودگی طی مهلت مقرر و عدم توجه مسوولین، از کار و فعالیت شان جلوگیری به عمل خواهد آمد و مهلت اضافی در ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا لحاظ نشده است.

• **قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳**

قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا در راستای تحقق اصل ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی و در راستای پاک سازی و حفاظت از هوا ایجاد شد و بدین منظور کلیه واحدها و اشخاص را مکلف به رعایت این قانون نموده است. این قانون از شش فصل تشکیل شده است. قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا منابع آلوده کننده را به سه دسته ی وسایل نقلیه موتوری، کارخانجات، کارگاهها، نیروگاهها، منابع تجاری و خانگی و منابع متفرقه طبقه بندی نموده است و طی فصول دو، سه و چهار مورد بررسی قرار داده است. این قانون به آلودگی هوا با رویه ای سخت گیرانه نگرسته و به منظور جلوگیری از آلودگی هوا و حفاظت از هوای پاک به طور کلی اقدام به هر عملی را که موجبات آلودگی هوا را موجب شود، ممنوع اعلام نموده و به اعمال مجازات برای خاطیان پرداخته است و بدین منظور فصل پنجم از این قانون را به مجازات متخلفین اختصاص داده است.^(۱۱) در بعضی از مواد این قانون خلاء ها و نواقصی دیده می شود که به اختصار به یکی از این مواد در ذیل اشاره شده است. در ابتدای ماده ۳۱ از این قانون عنوان شده است: ((صاحبان و مسوولان منابع تجاری و اماکن عمومی که برخلاف ماده ۲۴ این قانون موجبات آلودگی هوا را فراهم نمایند و)) که در قسمت اول بهتر بود از واژه "کسانی که" استفاده شود تا در مورد همه، این قانون صدق کند و راه گریز از قانون وجود نداشته باشد.

• **قانون دائمی مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰**

ماده ۲۷- واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و خدماتی آلاینده که به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست، حدود مجاز و استانداردهای زیست محیطی را رعایت نمی کنند، در صورتی که در مهلت زمانی که توسط سازمان مزبور برای آنها تعیین می شود، نسبت به رفع آلاینده خود اقدام ننمایند، براساس معیارهایی نظیر شدت، مدت، نوع و مکان آلاینده با نرخهای نیم درصد (۵/۱۰)، یک درصد (۱٪) و یک و نیم درصد (۵/۱۱)، به مآخذ فروش کالا یا خدمات، مشمول عوارض سبز می شوند. این حکم در مورد کلیه واحدهای آلاینده، اعم از واحدهای معاف و غیرمعاف، صادراتی و واحدهای مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جاری است. معیارهایی که در تعیین سطح آلاینده واحدها، مبنای عمل سازمان محیط زیست قرار می گیرد، حداکثر سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، توسط کارگروهی متشکل از نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت، کشور و امور اقتصادی و دارایی (سازمان) تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. میزان فروش واحدهای موضوع این ماده براساس سامانه مؤدیان یا اظهارنامه ای که به همین منظور به سازمان ارائه می شود، تعیین می گردد.

تبصره ۱- در صورتی که واحدهای موضوع این ماده، دارای خطوط تولیدی مجزا با محصول مستقل از هم باشند عوارض سبز صرفاً از خطوط آلاینده دریافت می شود.

تبصره ۲- در صورتی که واحدهای موضوع این ماده، در قبال أخذ کارمزد مشخص از اشخاص نسبت به تولید اقدام نمایند، درآمد این واحدها ناشی از تولید مذکور، با پنج برابر نرخهای مذکور در صدر این ماده مشمول عوارض سبز می شود. شرکتهایی که در زنجیره تولید بنزین و سوخت هواپیما، نفت سفید، نفت- کوره، نفت گاز، گاز طبیعی و برق فعالیت می کنند، از شمول حکم این تبصره مستثنی می باشند. قیمت فروش فرآورده به مصرف کننده نهایی مبنای محاسبه عوارض موضوع این ماده برای شرکتهای زنجیره تولید بنزین و سوخت هواپیما، نفت سفید، نفت کوره، نفت گاز، گاز طبیعی و برق می باشد که شرکتهای بالادستی آنها متضامناً مسؤول پرداخت عوارض مربوط هستند.

تبصره ۳- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است حداکثر ظرف شش ماه پس از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، پایگاه اطلاعاتی واحدهای آلاینده را ایجاد نماید و امکان دسترسی برخط سازمان به سامانه مزبور را فراهم کند. سازمان حفاظت محیط زیست موظف است نام واحدهای آلاینده و سطح آلایندهی آنها را در پایگاه مزبور درج نموده و آن را مستمراً به روزرسانی کند.

تبصره ۴- در صورتی که سازمان حفاظت محیط زیست نام واحدی را در پایگاه واحدهای آلاینده درج نماید یا سطح آلایندهی آن واحد را در پایگاه مزبور افزایش دهد، واحد مورد نظر از ابتدای دوره مالیاتی بعد، حسب مورد، مشمول عوارض سبز می شود، یا نرخ عوارض مزبور برای آن واحد افزایش می یابد.

تبصره ۵- در صورتی که سازمان حفاظت محیط زیست نام واحدی را از پایگاه واحدهای آلاینده حذف نماید، یا سطح آلایندهی آن واحد را در پایگاه مزبور کاهش دهد، واحد مورد نظر از ابتدای همان دوره، حسب مورد، از پرداخت عوارض سبز معاف می شود، یا نرخ عوارض مزبور برای آن واحد کاهش می یابد.

تبصره ۶- سازمان حفاظت محیط زیست موظف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ درخواست واحد آلاینده، در خصوص رفع یا کاهش آلاینده‌گی آن واحد اعلام نظر نماید و هرگونه تغییر در وضعیت واحد مورد نظر را در پایگاه اطلاعاتی واحدهای آلاینده منعکس نماید. در صورت عدم اعلام نظر سازمان حفاظت محیط زیست در مهلت مقرر، واحد مزبور به صورت خودکار از فهرست واحدهای آلاینده خارج می‌شود.

تبصره ۷- سرمایه‌گذاری‌هایی که به منظور رفع یا کاهش آلاینده‌گی واحدهای آلاینده انجام می‌شود، در صورت تأیید رفع یا کاهش آلاینده‌گی توسط سازمان حفاظت محیط زیست، در سال اول یا سالهای بعد، از بدهی عوارض آن واحدها کسر می‌شود و در صورتی که به رفع یا کاهش آلاینده‌گی منجر نشود، به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی پذیرفته می‌شود.

تبصره ۸- در صورتی که پالایشگاهها و نیروگاههایی که سوخت اصلی آنها نفت کوره و نفت گاز نیست، در مقاطع خاصی از سال با درخواست دولت، مجبور به استفاده از سوخت‌های مزبور شوند، سازمان حفاظت محیط زیست موظف است این موضوع را در احتساب سطح و مدت آلاینده‌گی آن واحدها لحاظ نماید و افزایش آلاینده‌گی ناشی از استفاده نفت کوره و نفت گاز را مطابق با قبل از الزام مزبور محاسبه کند.

تبصره ۹- اعلام سازمان حفاظت محیط زیست صرفاً برای دوره‌های بعد از ثبت در سامانه ملاک اعتبار است و سازمان مذکور مجاز به اظهار نظر نسبت به رفع و یا آلاینده‌گی واحدهای تولیدی برای دوره‌های ثبت شده در سامانه تحت عنوان اصلاح و تصحیح اشتباه نیست.

تبصره ۱۰- یارانه پرداختی دولت موضوع بند «ج» تبصره (۲) ماده (۵) این قانون، جزء مأخذ محاسبه عوارض سبز نیست.

تبصره ۱۱- مؤدیان موضوع این ماده مکلفند اظهارنامه هر دوره را مطابق نمونه‌ای که سازمان تعیین می‌نماید حداکثر تا پایان ماه پس از انقضای دوره، تسلیم و عوارض را ظرف مهلت مزبور به حساب تعیین شده واریز نمایند. عدم تسلیم اظهارنامه در مهلت‌های مقرر موجب تعلق جریمه غیرقابل بخشودگی به میزان ده درصد (۱۰٪) عوارض موضوع این ماده می‌باشد و در صورت تأخیر در پرداخت عوارض، مشمول جریمه موضوع ماده (۳۷) این قانون می‌شود. واحدهای عضو سامانه مؤدیان ملزم به ارائه اظهارنامه موضوع این تبصره نبوده و سازمان به استناد فروش ابرازی آنها در سامانه مؤدیان، عوارض آلاینده‌گی را وصول می‌کند.

ماده ۴۰- عوارض و جریمه‌های آلاینده‌گی موضوع ماده (۲۷) این قانون پس از واریز به حساب تمرکز وجوه اداره کل امور مالیاتی استان برای هر شهرستان به نسبت جمعیت بین شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و فرمانداری‌های (سهام روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری) همان شهرستان توزیع می‌گردد. در صورتی که آلودگی واحدهای بزرگ تولیدی (پنجاه نفر و بیشتر) به بیش از یک شهرستان در یک استان سرایت کند، عوارض آلاینده‌گی هر شهرستان به نسبت جمعیت، اثرپذیری و فاصله از واحد آلاینده، در کمیته‌ای مرکب از رئیس سازمان برنامه و بودجه استان و فرمانداران شهرستان‌های ذی ربط، مدیرکل محیط زیست و مدیرکل امور مالیاتی استان بین شهرستان‌های متأثر توزیع می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که شهرستان‌های متأثر از آلودگی در دو یا چند استان واقع شده باشند، اعضای کمیته توزیع کننده عوارض آلودگی واحدهای بزرگ (پنجاه نفر و بیشتر) متشکل از نماینده سازمان برنامه و بودجه کشور، رؤسای سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های ذی‌ربط، نماینده سازمان حفاظت محیط زیست و نماینده ادارات کل امور مالیاتی استان‌های مربوطه براساس سیاست‌های اعلامی سازمان برنامه و بودجه کشور اقدام به توزیع عوارض آلودگی می‌کنند.

تبصره ۲- عوارض و جریمه‌های آلودگی در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی در مواردی که شهرداری و یا دهیاری در مناطق مذکور مستقر نمی‌باشد، حسب مورد به حساب منطقه آزاد تجاری- صنعتی و یا ویژه اقتصادی مربوط واریز می‌گردد

بند ب- آیین نامه ها

- آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۶/۲/۱۴

مواد ۵، ۱۱ و ۱۲، آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۶/۲/۱۴ هیأت وزیران محدوده ها و ساعات ممنوعه تردد، مزایای گازسوز کردن وسایل نقلیه و استفاده از بنزین بدون سرب و وسایل نقلیه عمومی با سوخت با حداقل ترکیبات آلاینده را در راستای جلوگیری از آلودگی هوا مورد تاکید قرار داده است.

- آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۶

ماده ۲ این آیین نامه، منابع آلوده کننده هوا غیر از کارخانه ها و کارگاه های موضوع آیین نامه اجرایی فصل سوم قانون را به وسایل نقلیه موتوری، منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه تقسیم بندی نموده است که فصول دوم و سوم به آن پرداخته است.

- آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶ آیین نامه نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۸۱/۴/۵

این آیین نامه به منظور کاهش آلودگی هوا بر نحوه اعمال محدودیت و صدور مجوز تردد و چگونگی نظارت بر اجرای محدودیت ها و ساماندهی حمل و نقل شهری اشاره دارد. به موجب ماده ۱۰ این آیین نامه « کلیه دستگاه ها موظف به گاز سوز نمودن وسایل نقلیه شان طی زمان مشخص می گردند». هم چنین این آیین نامه به منظور ساماندهی حمل و نقل شهری تکالیفی برای وزارت نفت، سازمان صدا و سیما و موسسه تحقیقات و استانداردهای صنعتی ایران مقرر نموده است.

بند ج- مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست و هیأت وزیران

- مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست

- مصوبه شماره ۱۰۳ شورای عالی حفاظت محیط زیست مصوب ۱۳۵۵/۵/۶: در این مصوبه اجرای استانداردها، تعیین انواع سوخت های مجاز، شرایط و ضوابط مصرف سوخت مورد اشاره قرار گرفته است.

- مصوبه شماره ۱۳۴ شورای عالی حفاظت محیط زیست: این مصوبه قابلیت اجرایی کمی داشته و در مواردی هم به مصوبه ۱۰۴ شورای عالی حفاظت محیط زیست استناد کرده است که آن هم از قابلیت اجرایی خوبی برخوردار نبوده است.

- مصوبه شماره ۱۳۵ شورای عالی حفاظت محیط زیست: این مصوبه به نوعی تکمیل کننده مصوبه شماره ۱۳۴ شورای عالی حفاظت از محیط زیست می باشد.

- مصوبه شماره ۱۳۶ شورای عالی حفاظت محیط زیست

- مصوبه شماره ۱۳۸ شورای عالی حفاظت محیط زیست

- مصوبه شماره ۱۰۴ شورای عالی حفاظت محیط زیست به استناد مفاد آیین نامه جلوگیری از آلودگی هوا، مصوب ۱۳۷۳/۴/۲۹

این مصوبه استانداردهایی را برای گازهای وسایل نقلیه موتوری بنزینی تعیین میکند که این استانداردها برای تمام وسایل نقلیه موتوری بنزینی رعایت نمی شود.

- مصوبه شماره ۱۶۲ شورای عالی حفاظت محیط زیست مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۷

این مصوبه در اجرای بند ب تبصره ۸۲ قانون برنامه پنج ساله دوم و به منظور کاهش آلودگی هوای تهران مواردی چون جلوگیری از تردد وسایل نقلیه موتوری فاقد برگ معاینه فنی و وسایل دودزا، جلوگیری از تردد خودروهای فاقد کیت (بسته) و گاز استاندارد و رعایت استانداردهای مذکور برای مینی بوس ها و اتوبوس های دیزلی و مینی بوس های گازسوز و اتوبوس های گازسوز را مورد تاکید قرار داده است.

- مصوبه شماره ۱۶۵ شورای عالی حفاظت محیط زیست

- مصوبه شماره ۱۹۵ شورای عالی حفاظت محیط زیست مصوب ۱۳۸۰/۸/۲۵

- مصوبه شماره ۲۴۰ شورای عالی حفاظت محیط زیست ۱۳۸۱/۸/۲۸: این مصوبه تا حدودی موفق بوده است و ناظر بر بند (د) ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه است و به نوعی اجرای این ماده را تسهیل می کند.

- تصویب نامه ۱۳۸۷/۶/۲۸ با اصلاحات بعدی

• مصوبات هیأت وزیران

- مصوبه هیأت وزیران مصوب ۱۳۶۹/۹/۲۱ در مورد آلودگی هوا

- مصوبه هیأت وزیران در خصوص تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره ۲ ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۵ مورخ ۱۳۷۷/۸/۳

بحث و نتیجه گیری

در ایران توجه ویژه ای به مسایل محیط زیستی و به خصوص کنترل و کاهش آلودگی هوا شده است. این موضوع در قوانین بالادستی هم چون قانون اساسی (اصل پنجاهم) و قانون برنامه چهارم توسعه (ماده ۶۹) قوانین، آیین نامه ها و مصوبات مجلس شورای اسلامی، هیأت وزیران، شورای عالی حفاظت محیط زیست و شورای اسلامی شهر تهران به وضوح قابل مشاهده است.

به نظر می رسد خرج کردن حق آلاینده در یافتی توسط شهرداری و دهیاری ها و سایر روستاهای مشمول این قانون در موارد غیر از رفع آلودگی و خرج کرد آنها در هزینه های جاری به مرور زمان و با افزایش آلاینده ها در این مناطق موجب نارضایتی و کوچ مردم آن مناطق به دیگر مناطق را در پی خواهد داشت که به منظور چنین اتفاقاتی لازم ازت منابع حاصل از حق آلاینده ها به صورت پروژه محور در امور به شرح زیر هزینه گردد .

لیست اهم پروژه های عمرانی مورد نیاز استان که با منابع حاصل از آلاینده ها میتوان آنها را جهت بهبود وضعیت در استان به سرانجام رساند به شرح زیر می باشد.

*** احداث پل ها و سایر زیرساخت های مورد نیاز شهرها و روستاها

*** احداث معابر و بلوارهای جدید به همراه ساماندهی خیابان ها و بلوارهای موجود

*** بهبود روشنایی سطح شهر و روستا

*** ترمیم جداول و آسفالت خیابان ها

*** اجرای طرح بهسازی و هادی روستاها

*** احداث و بازسازی پارک ها و شهرسازی در شهرها و روستاها

*** ترمیم ناوگان حمل و نقل شهری با خرید اتوبوس های جدید، ون و تاکسی

*** جمع آوری و دفع پسماند احداث ایستگاه سنجش آلودگی هوا

*** پایش تصویری معابر درون شهری و روستایی

- *** احداث و نوسازی جوی‌ها و کانال‌های هدایت آب‌های سطحی اصلاح هندسی و رفع نقاط حادثه خیز معابر درون شهری و
- *** روستایی نوسازی و بازسازی کامل ماشین آلات سبک، سنگین، راه‌سازی، عمرانی و خدمات شهری
- *** خرید دستگاه و احداث تأسیسات امحاء زباله احداث زمین چمن، مسیرهای پیاده‌روی، مکان‌های ورزشی جهت استفاده عموم
- *** نوسازی، تکمیل و خرید ماشین آلات آتش‌نشانی
- *** ساماندهی حمل و نقل و ترافیک و هوشمندسازی معابر
- *** اجرای طرح‌های بازآفرینی شهری و حل مشکلات مناطق حاشیه شهرها و محلات کم برخوردار
- *** اجرای طرح کمربند سبز، نهضت درختکاری و توسعه فضای سبز اجرای طرح‌های خدمات رفاهی شهری و ساماندهی ورودی
- *** شهرها نوسازی و بازسازی کشتارگاه‌ها، قسالخانه‌ها و سایر موارد
- *** خرید و نوسازی سنگ‌شکن و کارخانه آسفالت
- *** اجرای طرح‌های تفکیک آب خام مورد مصرف در فضای سبز از آب شرب
- *** توسعه شهر هوشمند در راستای استقرار دولت الکترونیک
- *** ساماندهی پایانه‌های اتوبوس و سایر وسایل حمل و نقل جهت تسهیل تردد مسافران
- *** احداث و ساماندهی آرامستان‌ها
- *** مطالعات و تهیه اطللس سرمایه‌گذاری
- *** احداث و ساماندهی بازار و بازارچه
- *** احداث و بازسازی پیاده‌روها

منابع:

۱. مصوبات هیأت وزیران
۲. مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست و هیأت وزیران
۳. قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶
۴. قوانین و مقررات ناظر بر آلودگی هوا در ایران